

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 80

INSERATELE
se primesc la administrație.
Prețul după tariful și învolant.

Manuscrisele nu se înnapoază.

Lacrimi unguerești.

De: Junior.

A doua zi după nefericirea din Serajevo ziarele unguerești au fost pline de tânguiri. Articollii primi păreau esplozia unei nemărginite dureri și a unei desnădejdi lipsite de o rază de mângâiere. Și din ce cuprânzdea slova tipărită din sufletul unguereșc, puteai crede, că marele mort era și pentru Unguri omul, dela care așteptau îndreptarea și binele.

Și te mirai, cum de incapa la un loc tonul dur și adese-ori lipsit cu totul de viață, cu care-l tratău înainte ziviele unguerești — cu puvoial de lacrimi și cu strigătele de bocitoare revărsate asupra groapei arhiducelui Franz Ferdinand? Cum se poate să și smulgă desnădejduiți părul chiar acela, pentru cari figura mare a lui Ferdinand era o veșnică spaimă și cari se gândeau cu groază la clipa, care după scoteala minții omeniești trebuia să urmeze, când avea să ia mâna de fier a acestui uriaș sceptrul greu al împărăției, căzut din mâna otogenarului Francisc Iosif? Cum pot jeli apostolii nedreptății moartea aceluia, care a înțeles, că binele obșteșc, rămânerea și mărirea Monarhiei e dependentă chiar de dreptatea, după care stăgă de veacuri neamurile?

Cei, cari nu știu găsi simburile neghinei în mormanul plevei aurii și cari în naivitatea sufletului lor cinstit nu sunt în stare să admită o corupțiune atât de adâncă, au putut rămânea o clipă stăpâniți de gândul, că a fost judecat rău raportul dintre Ferdinand și Unguri. Poate „sfînxul“ să fi lăsat să înțeleagă în intimitate alte gânduri, decât cele, ce i-le știam noi. Sau poate Ungurii singuri, în adâncul convingerei lor au văzut, că binele nu poate zăcea decât în marișe reșormă, drepte, ce voia să le aducă acela, căruia nu i-a fost scris să urce tronul, care îl aștepta.

Dar a treia zi, icona și-a schimbat fața. Și la vederea tuturor au apărut adevăratele sentimente, adevăratele gânduri, ce le-a încercat neamul unguereșc, când mâna

scelerată dintr'odată a îndepărtat de pe scenă figura lui Franz Ferdinand, trecându-l pe paginile istoriei moarte împreună cu toate gândurile, cu toate intențiile, cu toată bogăția lui de putere și rezoluție.

Suntem departe de a afirma, că politica unguerească a avut rol nemijlocit în întâmplarea îngrozitoare, tot asemenea nu putem spune barem, că vre-un neam, sau o fracțiune politică din această țară s'a bucurat de ea. Doar singurul omul Franz Ferdinand și singura femeia Sofia de Hohenberg, cu caracterele lor rare, cu viața lor îngerească cu adevărat și singurul planșu celor trei orfani ar fi fost în stare să miște sufletele și să stărnească sentimente de adâncă părere de rău. La adâncul sufletului omenesc sunt colțuri, la cari nu a intrare patimile, la hotarul cărora se opresc ologite pornirile politice, ce par a se fi instăpânit cu totul pe ființă.

Și totuși nu putem să nu constatăm oftatul de ușurare, ce se desprinde din vaerul exagerat al ziaristicele unguerești. După cum chiar și ea spune, glonțul ucigaș nu a tăiat numai firul vieții, dar a tăiat un nod gordian, ce se încercau zadarnic să-l deslege partidele unguerești. Deodată cu figura fostului moștenitor, credeau, că pierce și marea întrebare, de care se loviau neputincioase toate tendințele nedrepte unguerești și s'a dărâmat zidul puternic, ce se arăta amenințător în calea, pe care a apucat nebună politica unguerească.

Sub desnădejdea artificială a ungurilor era încolțit firul gândului, că pagina ce a început a o scrie arhiducele Franz Ferdinand în tăcere, după cum îi porunca subordonanța — pagina aceasta, ce începea cu dărânarea zidurilor monstruoase de azi și avea să sfârșească cu clădirea solidă și frumoasă a Marelui Austrii, va rămânea deapururi neisprăvită. Urăciunea crimei din Serajevo nu a fost în stare să amuțească injuriile și să trezească neamul unguereșc la cunoașterea realității; ce a servit numai de ocazie, să făurească argument pentru menținerea direcției politice actuale și să întindă de nou către Viena cur-

sele ideologiilor vechi și mincinoase, de cari s-a știut feri fostul moștenitor.

Ziarele unguerești în fața trupului, celui ce a fost nădejdea Monarhiei și nădejdea noastră, își usucă de grabă unda lacrimilor convenționale și din bulgării stropiți cu sânge frământă cu zor noroiu cu care dau în noi, aceia, cari ingenunchem azi întrădeavăr desnădejduiți la groapa dreptății noastre.

Reeditează întreagă argumentația subredă, pe care se razimă azi raporturile politice din monarhia noastră Cu aceleași greșeli grave de logică, cu aceleași preținse „fapte“ de cari nu se pot desbăra, deși vremea și întâmplările de mult le-au dat de minciună. Cu gesturi nedemne se gudură pe lângă casa domnitoare, amintindu-i nestrămutata alipire a neamului unguereșc. Uitănd însă să spună, că de când stăpânește casa Habsburgilor asupra Ungariei, revoluțiile unguerești s'au ținut lanț; uitând să însire de câteori au detronat Ungurii această dinastie; uitând să mărturisească, că până în ziua de azi, în viața publică unguerească, în școlile unguerești, începând dela ultima școală primară până sus la Academia — Austria e socotită despoietatea și împilatoarea Ungariei, iar împărății habsburgi în consecință, pe când revoluționarii unguri sunt zeificați.

Noi suntem ținuiți tot la treapta de trădători și de antidinastici, cari trebuie stăpâniți, dacă vrea Monarhia să rămână. Noi suntem puși alături de criminalii din Serajevo și tot cuvântul de hulă ce cu dreptate îl îndreaptă asupra lor, are un tăis destinat nouă.

În urmă, din toate neadevărurile, calomniile și injuriile aduse nouă, ziarele unguerești trag concluzia: arhiducele Franz-Ferdinand a apucat pe căi greșite, când și-a pus de țintă mulțumirea tuturor popoarelor din Monarhie și când a sperat renașterea împărăției sale din această mulțumire generală. Doar casa domnitoare numai un popor are credincios dintre toate câte le stăpânește: poporul unguereșc. În urmăre acest popor nobil și ales trebuie mărit, trebuie lăsat în poziția

lui de azi, față de celelalte „neamuri-umplătura“.

În fața șirului de neadevăruri și de combinații imposibile, născute din tendințele imperialiste unguerești, ne vine greu să mobilizăm întreg arsenalul de argumente mari, ce ne stau la dispoziție. Politica și în consecință ziaristica unguerească de decenii întregi operează cu aceleași arme și după aceeași strategie. Și în nenumărate rânduri a fost arătat din partea noastră singurul rezultat ce'l poate aduce politica profesată de Unguri, după cum a fost arătată și nețemeinicia argumentației unguerești. Aceia, cătră cari să îndreptau vorbele unguerești au știut găsi în trecut adevărul și nădăjduim, că se vor moșteni și convingerile bune. De altă parte am reușit de mult la gândul, că i-am putea trezi cu o argumentație cât de splendidă pe adversarii noștri din mortalul somn în care se găsesc.

Pe lângă caracteristicile sentimente, ce le-a stărnit atentatul din Serajevo în cercurile politice unguerești, ne mărginim să stabilim, că dacă este cu cale să privim și în felul acesta de evenimente dovezi, crima din Serajevo nu a dovedit că arhiducele Franz-Ferdinand a urmat căi greșite, ci a invederat chiar contrarul.

Asupra cui a fost îndreptată arma ucigașe?

Asupra ungi om, care așteptând să fie împăratul Austriei, s'a manifestat pătruns de idei cari aveau să ducă Monarhia la pierzare? În ochii atentatorului și a instigatorilor Arhiducele Franz Ferdinand era oare clironomul, care dând realității ideile lui avea să nimicească imperiul Austriei? A fost ucis Franz Ferdinand, fiindcă primejdia rămânerea și înflorirea Monarhiei?

O nu! Politica Sărbiei mari a voit să delatureze cea mai mare piedecă ce-o avea în fața aspirațiilor sale. Bombele și glonteletale letale au fost destinate regenerării Austriei, aceluia care ajungând pe tron și înfăptuindu-și marile reforme, ce le avea deja cristalizate în gând, avea să dea nouă putere acestui mare imperiu ajuns azi la decadență. În fața unei Austrie puternice în care toate neamurile s'ar fi simțit

fericite fără îndoială ar fi suferit naufragiu tendințele sârbești de ocupare.

Dacă este un memento tragedia moștenitorului Franz Ferdinand este un sângeros memento pentru aceia, cari conduși de interese inferioare ar dori să se perpetueze politica devastatoare, care a dus în timpul scurt al câtorva decenii marele imperiu habsburgic la starea deplorabilă, asămănătoare agoniei în care se găsește azi.

Franz Ferdinand a murit martir gândurilor sale fiindcă acele erau mari, adevărate și ducătoare la mântuirea Austriei.

Acela, care-i chemat să ia locul celui dispărut, de-ar putea păstra neștirbit de intrigile unguerești moștenirea sufletească ce-a primit-o, de-ar putea pași pe urmele lăstate. De-ar putea vedea și în ochii lingșitorii sau înlăcrimați lucrurile de oțel ale vicleniei!

Idealul Arhiducelui Franz Ferdinand. Dintr'un articol apărut în »Vossische Zeitung« din peana cunoscutului publicist R. Rothelt reținem următorul pasagi final:

„...Ceeace s'a năzuit să realizeze arhiducele Franz Ferdinand n-a fost trialismul, ci crearea »Statelor unite din Marea-Austrie«. Numele acesta este luat din titlul unei cărți publicate cu mai mulți ani înainte de Român unguerean Aurel C. Popovici. Defunctul arhiduce n-a fost trialist ci un Mareaustriac. Că un Român din Ungaria a găsit cuvântul pentru a exprima aceasta idee, că un astfel de bărbat a propagat acest gând, arată în deajuns că și direcția aceasta se îndreaptă în contra Maghiarilor, că și ea, ca și trialismul se poate realiza numai în contul Maghiarilor. În această idee defunctul arhiduce a crezut a fi găsit remedul pentru Austro-Ungaria, un mijloc de asanare, care cuprânzdea în sine pericole mai puține decât trialismul. Arhiducele s'a închinat ideii unui mare imperiu sub deviza »Viribus unitis«, ideii unei alianțe de state în frunte cu împăratul, cu un guvern comun și cu un parlament central având fiecare parte o autonomie națională, care să se impace cu unitatea imperiului și cu conducerea sa. În această direcție a lucrat Franz Ferdinand: prin multilateralitate spre unitate.“

Din tainele unui avânt.

Braşov, 24 Iunie v.

Azi am constatat un lucru, care, drept să spun, m'a ulmit mult. Poate veți fi curioși să-l știți, căci e ceva frumos, nobil și bun. Dar mai ales interesant și... cum să zic — senzațional. Ei, iată, că mi-au scăpat cele două »schlagwort«-uri, prin cari V'am atârșat și mai intensiv curiozitatea; și mai ales cea a drăgălașelor cetitoare... Dacă aș fi un băiat răutăcios, aș recurge la gablonul lung al poveștilor: »A fost odată, ca niciodată...« Dar vezi n'am fost nici când răutăcios din fire... Și-apoi prezentul cu frământările lui, cu lăcomia-i deslășuită după viață mă impresionează mai mult, decât trecutul cu apusurile lui superbe, dar totuș apusuri...

Dar prea m'am adâncit în poezia reflexilor... Voi reveni. Azi mi-e sufletul prea plin de impresii... Căci am fost deșitarul unor senzații neobișnuite. Am avut fericirea să constat, că hotărârile atât de viu luate de diferitele asociații românești prin discursurile oficiale și neoficiale — aceste din urmă ar fi: nelipsitele toate de pe la banchete, specialitate patentată românească — se pot și realiza. Reclamă ce e drept înimă largă și iubitoare, simț de datorie dezvoltat la perfecție și perseverență în acțiune. Dar se pot realiza. Pildă vie ni dă: »Reunirea femeilor române din Braşov«. Căci energica doamnă

Maria G. Băulescu dimpreună cu harnicelle sale tovarășe de muncă, au căutat să dovedească cu fapta la Braşov, ceea ce au spus cu atâta hotărâre la Sibiu.

Și iată-ne ajunși la centrul activității acestei Reuniuni Internatul-Orfelinat de fetițe de aici.

Ua grav defect al Românului harnic și cu dragoste de muncă: e lipsa simțului de reclamă. Și în puține locuri s'a observat acest defect, ca și în viața acestui Orfelinat, care ar merita și el poate mai multă atențiune, decât cutare »caz interesant«, ce face săptămâni întregi senzația sindrofiliilor, ori a casinelor solide de provință. Rezultatul prestat azi de fetițele cuminți și bine educate, eleve ale Internatului orfelinat din Braşov ar trebui să ne facă, să binevoim a ne trezi puțin din somnolența banală a apatiei și să privim cu îngrijorare la ravagiile trecutului nu tocmai de înregistrat în analele istoriei românești și la sforțările succese ale unor oameni de bine din prezent, bună chiezășie pentru munca cinstită în viitor...

Înainte de-a primi însă buchetul de roze oferit de dna Băulescu și harnicul corp didactic al orfelinatului, în chipul unui examen bine-succes, credem, că ar fi nimerit să stăruim puțin asupra jerbei de violele parfumate, pe care ni-a lătinș-o cu atâta dragoste dna Maria G. Popescu, prestând examenul din 21. c. cu micuții dela școala froebeliană de aici.

Dna Maria G. Popescu... O femele de talie mijlocie, căreia îi plac cu deosebire toalete negre, cu vorba și gândirea repede, ca un prinel, privirea inteligentă și vioale și întocmai, precum papa se îmbracă în halna infalibilității divine îndată ce pășește pe amvon, așa și d-sa n'ar fi completă, n'ar mai fi dna Popescu, profesoara, dacă nu și-ar pune... țivicări... Eu, la dreptul vorbind nu sunt de loc în stare să-mi închipui cele două individualități bine distincte ale dnei Popescu ca făcând parte din însușirile unei și aceleas femei. Eu văd în dsa pe femeia de societate și mai ales de literatură, cu care poți discuta leger, cu încredere și fără sfială, și pe profesoara, care prin maturitatea științelor și spiritul superior de validitate în metodă își impune la primul moment un majestuoz noll me tangere. Intotdeauna când o văd pe dna Popescu stând pe catodă, cu nelipsiții țivicări, cari o prind acolo atât de bine simt o roșă de sfială cum mi se suie în obraz, ca unu lican cu lecția nepreparată în fața profesorului... Caut parcă să-mi concentrez toată atențiunea, ca și când m'aș teme să nu-mi adreseze și mie vre-o întrebare și să mă aflu... nepreparat. Nu e așa însă această »dnă enigmatică în orele, pe cari le dedică educației micuților de sub șase ani. Când dănașa pășește pragul școlii froebeliane, în-treg localul să preschimbă într-o casă de familie mare pe gospodăreasa căreia a dărulit-o D-zeu cu o droaie de băieți precum și cu sarcina de-a-i crește singură în lipsa soțului ocupat total

în alte direcții. Această impresia a făcut-o dna Popescu cu ocazia examenului dela școala froebeliană de aici. Mici elevi se jucau și cântau pentru ca să învețe. Și s'a văzut, că au învățat mult, din ce trebuiau să învețe, iar profesora lor a avut succes în lupta cu greutățile începutului țelinos.

Luând loc între cununa de dame din comitetul »Reuniunii« așezate la masa prezidențială, examenul fetițelor dela Internatul-Orfelinat îl prezidiază înimolul protopop al Braşovului părintele Dr. Saftu. — După rugăciunea invocatoare urmează examinarile din deosebitele studii și anume Curs A: Religiuinea și Limba română, Curs B: Religiuinea, Literatura română, Chemia culinară și Higiena; Curs liber: Croitorie, Menaj și Contabilitate. — Din răspunsurile preclise și frumoase ni-am convins, că corpul didactic și-a înțeles misiunea dându-ne aceea ce ne așteptam dela elevele Internatului și anume: Femei casnice române și mai presus de toate mame române. — Alegerea din materialul prescis a fost fericită. — S'a accentuat partea indispensabilă din fiecare materie punându-se pond pe studiile practice. Am remarcat răspunsuri inteligente la Higienă (prof. d-na Popescu-Bogdan) despre igiena copilului, la croitorie (prof. d-na Percea Birăscu) apoi la Menaj și Contabilitate.

Au declamat elevele: d-șoarele E. Tămaș, E. Lunca și Aneta Oprîș declindând publicul cu poezii alese și bine

spuse. La urmă a cântat corul Internatului sub conducerea dirigentului d. Stoicoviciu. Alegerea cântărilor îl caracterizează pe învățătorul harnic dela școala primară de aici d. Stoicoviciu, a cărui valoare ca cultivator al muzicii și educator am apreciat-o cu ocaziunea unei mici dări de seamă făcută asupra producțiunii din ziua de Rusali a elevilor dela școlile primare centrare din Braşov.

Cântările luate în programul acestui examen au fost: »Fetele casnice«, »Toarce fa năinte«, »Pe cea colină verde« și »Primăvara«. Corul disciplinat a cântat frumos și cu suflet. Mai ales cântarea din urmă a impresionat mult storcând după fiecare strofă aplauzele publicului ales și însușeșit.

A urmat apoi împărțirea premiilor. Fetițele cu obraji rumeniori și îmbujorați de emoție pășiau sfioase și mulțumite spre marea prezidențială să-și ia premiile, încurajarea vădită a istețimii și îndemnării lor. Și nu era rar să vezi cum unor eleve din cursul superior luând premiul li se furșia în colțul genelor câte-o boabă de lacrimă cristalină. Premiul acela va fi desigur pentru ele o scumpă suvenire dusă în îndepărtatele plaiuri românești de pretutindeni. Va fi o amintire parfumată a zilelor petrecute în focolarul unui ideal măreț și sublim fărurit cu atâta hotărâre în centrul culturii românești.

O suvenire și mai scumpă au dus însă elevele — și mai ales acele, cari nu se vor mai întoarce — în discurs-

Noul moștenitor de tron

Ziarul „Gross-Oesterreich“ închină noului moștenitor de tron Karl Franz Josef următoarele rânduri:

Alteța sa imperială arhiducele Karl Franz Josef este nepotul defunctului arhiduce Franz Ferdinand. El este și moștenitorul spiritual al acestuia. Căci de un șir mai lung de ani arhiducele Franz s'a interesat cu dragoste sinceră de urmașul său, inițându-l în toate planurile sale mari, prezentându-i în culori adevărate situația Monarhiei înăuntrul și în afară și explicându-i clar și lămurit înaltele datorințe ale unui prinț veritabil din casa Habsburg, ale unui moștenitor a tronului habsburgic.

Iar actualul moștenitor a fost un nepot cuminte și doritor de învățături, care desigur a învățat mai multe dela marele său unchi, decât dela cutare pedagog oficial.

E prin urmare de sine înțeles, când toate speranțele ni le punem în arhiducele Karl Franz Josef, și e și mai ușor de explicat când acum se îmbrăușcă în jurul său nenumărați sfătuitori, ca să-l câștige pentru scopuri personale, pentru ambițiile lor și pentru dorințele lor după putere.

Arhiducele, ce-i drept, e încă tânăr, dar se spune că e înzestrat cu o putere deosebită în curând pe sfătuitorii cinstiți de cel cari vânează avantajul. Când de pildă Maghiarii vor să-l convingă de importanța «statului național maghiar», de necesitatea egemoniei maghiarilor asupra celorlalte naționalități — atunci să-și aducă aminte că toate rănille mortale și mizeriile acestui imperiu derivă dela maghiari — chiar și politica greșită aplicată în Bosnia și Hertegovina derivă doar dela ei, dela Benjamin Kállay, precum tot maghiarii a fost și politica de «termetete» profesată de el față de Sârbi. Astei politici a căzut jertfă nevinovatul arhiduce Franz Ferdinand!

Din timpuri istorice influința maghiară asupra Vienei a fost iatoddeauna aducătoare de nenorociri. Nu e permis, ca acest imperiu, dacă vrea să existe, să fie pus în serviciul utopiilor maghiare. Noul moștenitor de tron este deasemenea un Habsburg din creștet până în tălpi. El știe, că marile Habsburgi nu pot face nici politică germană, nici maghiară și nici slavă, ci numai o politică a adevăratei austriacă și anume în înțelesul unei Mari Austriei, care poate să devină puternică și fericită numai printr-o absolută egalitate a tuturor națiunilor sale.

Avem motive să credem, că arhiducele Karl Franz Josef are o inimă caldă pentru puterea și mărirea Austriei. Pătrunși de această convingere i dorim noroc și binecuvântare în exercitarea înaltei sale chemări.

Camera. Luni camera a ținut o ședință formală. Prezidiul anunță renunțarea deputatului Schuller la mandatul cercului Agnteilor ministrul Sándor a prezentat lista cercurilor de votare. În fine s'a stabilit ordinea de zi a ședinței următoare.

— În ședința de ieri au fost prezenți mulți deputați. S'au făcut câteva interpelații, între cari amintim interpelația lui Andrassy, despre evenimentele din Serajevo, a contelui Apponyi despre dispozițiile luate la înmormântarea moștenitorului de tron și interpelația lui Rakovsky István în chestia conjurației din Belgrad.

Surlele insuflete ale Dnei Baulescu și a părintelui-protopop Dr. Saftu. Demn și sistematic li-s'a pus la inimă misiunea lor de femei casnice și maame, și mai ales *mame românești*. A făcut impresie adâncă sămănța aruncată de Dna Baulescu insistând asupra înfățișării unui mare orfelinat și rugând elevele să-și facă chestie de prima datorie din soarta acestui mare orfelinat ajutând cu vorba și cu fapta realizarea lui.

Și acum vom trece la una din părțile cele mai însemnate ale acestui examen: *Expoziția de lucru de mână*. Așezate cu gust obiectele espuse își fac impresia, că ești într'adevăr în atelierul unei școli de specialitate pură. — Cusăturile de perinute, țesăturile de covoare, cari pot sta ori când și cu cinstă alături de cele orientale, își stăpânesc admirația dela început. — Ne-au surprins execuțiile de rame — parte țesute, parte alese, — cari ar face cinstă ori-cărui tablou. — Sub conducerea d-șoarei directoare, *Marioara Rusu*, care are meritul de a fi aranjat și condus personal lucrările acestor mici capo d'opere în arta industrială, am vizitat pirogravurile isteț executate. Au fost reprezentate acolo toate obiectele, cari fac parte din industria casnică începând dela cămașa țărănească cu alifite până la cel mai luxos covor. — O adevărată senzație a pro-

S'au votat câteva legi pentru trenurile secundare, și legea pentru văduvele și orfanii profesorilor, cari nu au fost angajați la stat. A urmat apoi proiectul despre urcarea competențelor judecătorești. La obiect a vorbit pe lung, până la finea ședinței, deputatul Dr. Springer. Mai sunt înștiințați la cuvânt câțiva deputați opoziționali.

Comisiunile parlamentare pentru întocmirea reformelor. Din București se anunță, că președinții corpurilor legiuitoare au convocat pentru Sâmbătă, 28 Iunie v. în palatul ministerului de externe, la ore diferite, pe membrii comisiunilor parlamentare însărcinați cu lucrările pregătitoare în vederea întocmirii reformelor. În aceste ședințe comisiunile parlamentare se vor constitui și vor proceda la începerea lucrărilor.

Consiliu ministerial comun. La consiliul miniștrilor comuni, la care au luat parte și prim-miniștrii Tisza și Stürgkh, ținut ieri în Viena, s'au luat hotărârile cu privire la schimbările, ce au să se facă în urma catastrofei dela Serajevo. Schimbările se referă la întregirea unor posturi militare și la dispozițiile nouă ce se recer în Bosnia.

Despre hotărârile luate, miniștrii Tisza și Stürgkh vor face rapoarte speciale în consiliile ministeriale, ce se vor întruni în Budapesta și Viena.

Cazul oilor mocănești.

Interpelația d-lui N. Iorga. În una din ultimele ședințe ale camerei române, d-l N. Iorga a anunțat ministrului de externe următoarea interpelare:

Știe d-sa că acum câteva săptămâni, un mare număr de oi, aparținând unor ciobani din Ardeal, trecând, se zice din greșală, granița ungară — căci alt drum nu era în jurul stâncii pe care o aflaseră în cale — turma a fost sechestrată de jandarmii unguri, că toate reclamațiile păgubașilor, amenințați și cu o amendă de 4000 de coroane, au rămas zadarnice, că solgăbierul din Satulung, lângă Brașov, Lázár, le-a scos la meaz, că niciun Român sau neromân n-a avut cruzimea de a despoia pe acei sârmani și că atunci hengerii din Brașov au fost aduși pentru a omori cu topoarele și a îngropa cele 486 de oi, constatate sănătoase, și cu privire la soarta cărora se făcuse un apel, încă neresolvat?

Nu crede d-sa că măcar un lucru este de făcut: acela de a se însemna lămurit drumul, pentru ca asemenea sălbătici să nu se mai întâmple?

Și d-sa care a fost raportor al convenției cu Austro-Ungaria și căruia, ca deputat, i-am atras atunci atenția asupra clauzei nenorocite din convenție, care permite asemenea abuzuri, mai ales când se adaugă o rea-voință lesne de așteptat, și pe care totuși nu l-am putut convinge atunci, nu crede astăzi, când prezicerile mele se adevăresc prin aceste scene, barbare, că, în vederea

mai de aproape, a aflat cu desamăgire, că nu s'au făcut, decât doar două oameni — una era anticipată, cea a dnei Popp, care a comandat ornatele bisericesti, — cu toate că puteau să se facă.

Oare intelectualii români nu ar avea în casă un locșor, unde să plaseze aceste produse într'adevăr artistice, cari sunt atât ca execuție cât și calitate superioare produselor străine de fabrică? Ba sunt convins, că sunt și mai estine. Doamne, bine ar fi, ca să nu fie și aici la mijloc vechea și legendara nepăsare românească față de produsele românești.

Tot un fel de espoziție aceasta doar' mai atrăgătoare a fost și în sala, unde erau espuse prăjiturile și șerbeturile diferite. Aici s'a constatat vechea virtute a femeii române, nu atât prin intuiție — căci prea erau atrăgătoare dulciile obiecte espuse — ci gustând câte ceva, mai de ici, mai de colea...

Astfel că pe lângă sufletul dulce de impresiile culșese de pe urma prestațiilor succesive, ni-am depărtat și cu gura mai îndulcită nișel de produsele culinare ale bravelor viitoare gospodărese române...

Laur. P.-Halmăgel.

relnorilor, nu așa de depărtate, a convenției, trebuie să se înceapă încă de acum studiile necesare, pentru ca România să nu colaboreze prin acte acceptate de dânsa la distrugerea economică a unei părți așa de harnice a poporului românesc, cum sunt oierii de peste Carpați?

Vă rog, d-le președinte, să rugați pe d-l ministru de externe s-mi da răspunsul acela, în cele trei zile prevăzute de regulamentul, pe care în alte cazuri în camera trecută, a uitat să mi-l dea.

Politica șovinistă

„vrednică“

— Un articol al lui »Bud. Hiri«.

Suțtem obicinuiți a ceti adeseori în ziarele maghiare articolele șoviniste, în cari se propagă ideile false și perverse pentru rezolvirea celor mai grele probleme de stat și ale situației actuale.

Remarcăm pentru azi un asemenea articol, apărut în »Bud. Hiri«. Articolul e scris din incidentul catastrofei ce s'a petrecut în Bosnia și ajunge la o concluzie nu numai condamnabilă, dar aproape ridicolă.

Pornește la început cu un mare aparat istoric ca în urmă să se adâncească în norolii oligarhilor șovinisti și lovind în opoziție să scoată la iveală care ar fi cea mai vrednică politică șovinistă.

Articolul ne spune, că din grozavele evenimente ce s'a petrecut în Bosnia, cea mai mare învățătură e a recunoaște adevărul, că numai celui tare e permis să fie concesiv, pe când cel care nu are forță deplină, care o are numai pe jumătate să nu fie îngăduitor. Îngăduitoa ar fi considerată de dușman, ca o slăbiciune și l-ar incuraja la atac.

Spre a ilustra aceasta teză, anticată pentru politica timpurilor moderne, autorul să provoacă la cazul regelui Ludovic XVI, din marea revoluție franceză. Și încearcă să arete că dacă regele francez ar fi fost rezolut față de plebea răsculată, și la 10 August când mulțimea a atacat palatul regal n'ar fi fost concesiv, n'ar fi urmat — eșafodul.

După aceasta afirmațiune dubioasă, autorul repetă că atunci, când sunt în joc mari interese, nu are loc îngăduința, ci numai puterea celui mai tare. Trebuie aplicată regula: forța se primeze totul.

Autorul spune apoi că până acum au crezut factorii competenți că vor putea oprima în Bosnia chimerele de »mare Sârbie« cu bunătate și cu ordinul lui Francisc-Iosif. Acum poate nu vor mai crede și aceasta va fi una din învățăturile morale a evenimentului grozav.

Intrebarea e că cine e mai tare? Cine să fie? Autorul acceptuiază, că — Maghiarii!

Așa ar trebui întocmit lucrul, ca să nu emigreze din țară atâția unguri, ci să li se deschidă un teren larg de validitate în Bosnia.

Pe pământurile și în întreprinderile ireidentistilor sârbi, cari vor fi expulzați s'ar putea aranja foarte bine ungarul.

(Hm! Credem și noi! În de-a gata!)

Apoi autorul e de părere, să se proclame Károlyi Mihály de vicerege bosniac, cu obligamentul să colonizeze pe ungurii americani în locul sârbilor de idelle »marei Sârbii«, alungați din Bosnia.

Aceasta — exclamă autorul — ar fi vrednică politică maghiară șovinistă, pentru care s'ar putea alarma America. Dar nu pentru că se vor juca în cărți, în clubul din Budapesta, cu câțiva deputați mai mulți aleși cu dolari americani. Chestiunea aceasta nu va duce nici cu un pas înainte soarta poporului maghiar — cel mult îndârșit.

Articolul e scris de cel mai »intim« ziar guvernamental și satirizează întreprinderea americană a opo-

Cestiunea țărănească în România.

de al. la ni.

— Urmare. —

Ceeace caracterizează relațiile agrare în primii ani ai sec. XIX e mărirea îndatoririlor țăranilor și diminuarea foloselor de cari se bucurase în veacurile trecute.

Tendința generală a boerilor era sporirea zilelor de clacă și micșorarea dreptului de folosință ce aveau țăranii asupra hotarului așezării. Din cauza aceasta se iscau numeroase procese între boeri și țărani. »Domniile guvernau țara cu boerii, de acela pe ei li însărcinau cu cercetarea nelegelgerilor.

»Se înțelege că boerii nu puteau să se desbrace în cercetările lor, de interesul și chiar de patima clasei la care aparțineau. Așa, adesea transpiră în referatele lor, oarecure ostilitate sau indignare asupra pretențiilor sătenilor sau ajungeau la concluzii pe care Domnul nu le aproba totdeauna.«

Țăranii își dădeau seamă de nedreptățile cari li se făceau, din cauză că boerii încercau a le răpi vechile lor drepturi și începeau a se agita. Contra acestor agitații boerii răspundeau dând ordin tuturilor bisericilor să citească moliftetele Sf. Vasile pentru țărani. Aceste moliftete se citeau numai nebulilor. Țăranii slabi și fără putere încercând să-și apere drepturile lor seculare erau considerați drept nebuni.

După 1821 restabilindu-se domniile pământene relațiile între pământ, săteni și stăpâni rămân aceleași.

Antagonismul dintre săteni și stăpâni, sporirea sătenilor de clacă, micșorarea pământului de cari țăranii puteau dispune și în general arbitrarul și împărșirile pe cari le suferea țăranimea, nu au decât o singură explicație. Într-o timpă la sfârșitul sec. XVIII și începutul sec. XIX țările românești deveniră exportatoare de produse. De unde până acum se producea numai pentru trebuințele interne și pentru Stambul, acum începe a se exporta. De acela proprietarii pentru îmbogățirea repede și ușoară aveau nevoie de pământ cât de mult și de brațe de muncă gratuite. Ceeace era și tendința lor. După tratatul dela Adrianopol din 1829, când s'a proclamat libertatea comercială pe Marea Neagră și pe Dunăre, exploatarea muncii țărănești a devenit și mai mare din cauză că și îmbogățirea boerilor putea fi mai repede și mai mare.

În afară de tendința boerilor despre care vurbam mai sus la începutul sec. XIX birurile se înmulțesc. Pe lângă cîștia și ajutorința din veacurile trecute și în afară de impozitele vremelnice înființate de fiecare domnitor, la începutul sec. XIX apar impozite noi.

Cităm pe cele mai principale: în Muntenia: dijmaritul, vinăriciul și oeritul; în Moldova: goștiva, desetina și nădritul. Și în acest timp sferturile ajutorinței și ale cîșiei se urcau la 12. Un consul francez din timpul lui Constantin Moruzzi spune că la 1802 numărul sferturilor se ridicase la 42 — aproape câte unul pe săptămână.

Cu toată urcarea birurilor, toată suma adunată nu putea face față nevoilor țării. Boerii se hotărâsc, după multă chibzuință, a echilibra bugetul statului prin mărirea numărului contribuabililor. Însă ei nu supuseră birurilor, nici pe proști, nici mănăstirile, nici mitropolia, ci siugile lor, scutelnicii și poșlușnicii — cari muncindu-le moștile nu plăteau nimic statului. Această reformă realizată numai în parte n'a rezolvat criza fiscală din acea vreme,

*. G. P. op. cit, pag. 431.

ziției, reprezentată de contele Károlyi Mihály. E falș pasul și procedeul matadorilor opoziționali, cari merg la America și predică democrație, ca să capete bani, pe când acasă sunt cei mai mari antidemocrați. Dar tot atât de falș este și teza, pusă de »Bud. Hiri«. că chestiuni de stat și de naționalitate se pot rezolvi în timpul nostru cu forța bruscă, cu forța celui mai tare. E o credință practică în evul mediu de oligarhii sălbatiei: dreptul pumnului.

E grozav când ne gândim, că oamenii de aceștia, cari se află la conducerea țării, cum sunt cei de la »Bud. Hiri.« și acela din tigma feodalilor opoziționali, cari voiesc să pună mâna pe cârmă, sunt stăpâniți de astfel de idei și nizuințe falșe și greșite sau din neștiință sau din răutate.

Ce se va alege din țara ungu-rească cu astfel de directive, Dzeu știe.

Totuși în 1803 țara fiind datoare unor greci din Constantinopol pentru diferite angajamente ale domnilor anterioari, noul domnitor Alexandru Ipsilante obține dela Sulfan, odată cu firmanul de numire un »hatihumaiun«, după care trebuiau să plătească și boerii dijmaritul și vinăriciul. Boerii deocamdată protestează cu mare vehemență, în cele din urmă însă au trebuit să se închine în fața ordinului împăratului turcesc, dar au cerut să se recunoască printr'un hrisov domnesc că în mod excepțional și numai o singură dată au plătit impozit. Al. Ipsilante le dă hrisovul domnesc cerut și în care spune: »Și văzând că alt chip nu poate lua sfârșit răspunderea acestor datorii, care de ce mergea mai mult se înmulțea însăși de sine, au chibzuit să ajute aceasta una data țara și din privilegiul lor spre a mântui această mare sar cină«.

Boerii cerând să se intercaleze că au ajutat aceasta una data țara, volau să aibă posibilitatea de a se opune în viitor când s'ar invoca acest precedent.

Pentru a se vedea mentalitatea clasei boeresti și modul cum privea chestiunile fiscale, citez modul cum răspunde domnitorul Moruzzi care încercase o diminuare a birurilor atât de apăsătoare pentru țărani:

»Este știut înălțimei Tale și tutul celor ce înalta pronie lau rânduit să ocărmluască și să obândulască noroadale, a nu se atinge de două margini, de care atingându-se pricinuesc, lor sdrobire și pierdere neapărată, adică nici le împilează cu povară încât să nu poată ridica puțința lor ca să le aducă la peire și la desnădăjduire, dar nici le lasă întru ușurința atât de nemăsurată, încât să uite datoria și supunerea și să se prinză în zburdăciune, în lenevire și în trândăvire, căci amândouă pricinuesc lor de istov pierzare și desnădăjduirea naște risipirea și puștiria țării și uitare de datorile sale, lenevirea și trândăvirea pricinuesc întâi înțetarea de tot felul de lucrare a pământului, din care spânzură cea întâi ticloșoie la toată starea, și mai ales lipsește și chipul prin care poate țara aceasta a implini neapărată sa datorie către prea puternica și mult milostiva împărăție cu dare de zahare pentru hrana norodului Tarigradului.«

Din aceste lungi citate s'a putut vedea că între țăranime și boeri n'a existat niciodată așa zisele relații patriarhale — în afară de foarte rari excepții — și că adevărul crud era altul.

Dar să arăt ce spune în această privință dl Rosetti, ale cărui lucrări în chestia asta au avut primirea despre care am amintit:

»Am auzit — spune d-sa — lăudându-se de mulți sistemul patriarhal, care ar fi domnit în țările noastre înainte de punerea în lucrare a regimului regulamentar... Nu încapc indoliailă, că se găseau boeri drepi și milostivi către țăranii supușii lor, dar mîile de acte cercetate de mine în această privință mi-au lăsat impresiunea că acești părinți ai țăranilor e-au niște rare excepțiuni și că obștia stăpânilor era alcătuită din oameni cu totul lipsiți de scrupuli, când interesul lor era în joc. Un sistem de legături patriarcale între stăpâni și săteni ni poate părea lucru frumos, numai fiind

că-l privim din depărtare, în realitate însă frumusețile lui n'au existat nici la noi, nici aiurea»).

Și pentru a ne putea convinge de ce nu putea exista un asemenea regim patriarcal, dl Rosetti ne citează ceea ce spune în această privință un specialist german von der Golz despre Germania:

»Dacă oborârea sistemului vasalității locuitorilor săteni către stăpâni se deplânge de mulți, cari sunt însuși fitești pentru acest sistem, privindu-l ca patriarcal, o asemenea părere se sprijină pe o desăvârșită recunoștință a împrejurărilor de atunci. Se poate ca pe aici pe colo vasalii unor stăpâni buni să fi dus o viață de suferință, dar aceasta era mai mult o excepție decât o regulă, și în deobște starea lor era de plâns. Încrederea reciprocă domnea numai arareori, mult mai adesea constatam apăsare și tratamente rele, dintr-o parte, de cealaltă ură, nesupunere neștiută».

Așa dar întreaga perioadă dela sfârșitul vechului XVI și până la începutul sec. XIX relațiile dintre pământ, săteni și stăpâni se pot rezuma astfel: de-o parte boierii cari prin excese abuzuri și exploatare au avut toate foloasele și tot belșugul, fără a fi supuși la cea mică contribuție pentru nevoile țării; de altă parte țărăni cari au suferit toate împărlăile, umilirile, siluirile și nedreptățile, cari au muncit tot ogorul țării, cari au creat toate bogățiile, cari au plătit toate birurile, cari nu făcuseră decât săgețile și corvezile și n'au avut decât suferință și amar, neputându-se folosi nici de rodul muncii lor, și cu venicia teamă de a nu fi deposedați de vechile lor drepturi. Ceea ce se va și întâmpla în perioada următoare.

(Va urma).

După atentatul din Serajevo. Dolul Românilor.

Adunarea comitatului Sibiu, intrunită la Cluj, și-a exprimat dolul său din cauza asasinării arhiducelui Franz Ferdinand și a soției sale. Oratorul Românilor dl asesor consistorial N. Ivan, luând cuvântul a spus următoarele:

... Noi reprezentanții poporului român din comitatul Sibiu, ca o parte a poporului românesc din această țară, care popor eseează prin credință și alipire față de tron și patrie, stigmatizăm, consternăm în inimile noastre îndurerate, cu cea mai mare hotărâre a convingerii noastre acest act barbar, cu atât mai mult, cu cât am văzut în calitățile așe ale fostului nostru moștenitor o cheazășie pentru o soartă mai bună a poporului nostru.

Ca mângâiere ne rămâne numai speranța, că ideile, de cari a fost condus neuitatul moștenitor, vor trăi și mai departe.

În congreagația comitatului Arad, ținută luni, a luat cuvântul dl V. Goldiș spunând între altele:

»Ca un far plin de lumină strălucea înaintea tuturor iubitorilor de patrie figura nobilă a acestui distins viștar al strămoșești noastre dinastii.

»Sufletul înalt, inima mare, calitățile de distincție ale arhiducelui Francisc Ferdinand, primeau o nouă epocă de mărire și de fericire a monarhiei puternice a Habsburgilor și toate popoarele acestei monarhii în umbra acestei puternice individualități instinctiv simțeau siguranța caldă a viitorului».

Cercetările.

În decursul zilei de ieri și alaltăieri s'au mai operat la Serajevo câteva arestări. Numele celor arestați se ține însă în secret. În fiecare zi se trimit la Viena rapoarte despre stadiul cercetărilor. Se crede că în câteva zile cercetările vor lua sfârșit și atunci întreg materialul va fi supus spre deliberare unui consiliu comun de miniștri.

Încredere lui Montenuovo.

Drept răspuns la atacurile adresate în timpul din urmă maestrului de ceremonii Montenuovo în jurul funeraliilor părechet moștenitoare, Maj. Sa a adresat ieri principelui Montenuovo scrisoare autografa relevând devotamentul de care a dat dovadă principelui cu prilejul morții arhiducelui Francisc Ferdinand și relevând greaua sarcină ce a avut de îndeplinit. Împăratul declară a se folosi de acest prilej spre a asigura principelui Montenuovo recunoștința sa cea mai caldă pentru serviciile credincioase făcute de o serie întreagă de ani și purura conform cu intențiile imperiale.

Intervenția României în Albania.

De câteva zile se discută prin presa engleză și italiană posibilitatea unei intervenții armate a României pentru a restabili ordinea în Albania. În scopul acesta prim-ministrul Albaniei Thurkanpașa a avut la Viena consfătuiri cu ministrul plenipotențiar al României.

Se spune chiar din izvor englez că săptămâna trecută guvernul Austro-Ungariei și Italiei ar fi propus guvernului român să trimită în Albania o armată de 6000 oameni pentru restabilirea liniștii. Guvernul român ar fi respins însă această propunere pe motiv că 6000 de oameni n-ar fi de ajuns pentru pacificarea Albaniei și afară de aceasta România se teme că prin acest demers ar turbura bunele relațiuni cu Serbia și Grecia.

»Giornale D'Italia« e informat că Puterile privesc ca posibil faptul că România va trimite un corp de trupe la Durazzo, pentru a susține acțiunea principelui de Wied în contra insurecțiilor și arată că la Roma a fost primită cu cea mai mare simpatie o astfel de propunere. Totuși »Giornale D'Italia« se întreabă: ce impresie va face la București o propunere de felul acesta, având în vedere pe de o parte greutatea ce trupele românești le-ar întâmpla în misiunea lor, pe de alta teama ca celelalte state balcanice să nu opună dificultăți.

Cu toate acestea »Giornale D'Italia« speră că încercarea Puterilor va avea cu adevărat însemnătate internațională, pe care Italia o va releva cu plăcere, căci pe lângă că ar evita o expedițiune italo-austriacă cu oarecare pericole, ar scuti Europa de greutatea aproape de nelăvăns de a întreprinde o acțiune comună pentru a întări pozițiunea principelui de Wied printr-o expedițiune internațională.

Intervențiunea României s'ar justifica prin aceea că România prin încheierea tratatului de pace din București și-ar fi asumat oarecum rolul de pacificatoare a situațiunii în Balcani.

Cronică bucovineană.

Cernăuți 3 Iulie.

Impresia morții moștenitorului de Tron Francisc Ferdinand. De-ale noastre.

Cu înțeața fulgerului s'a răspândit Duminecă după masă pe la oarele 4, printre mii de cetățeni, cari mîșunau ca într'un furnicar pe străzile orașului nostru, vestea, că fala monarhiei noastre și intruchiparea nădejdiilor noastre de mîne: Arhiducele moștenitor Francisc Ferdinand, a căzut la Serajevo, răpus de mîna ucigașe a unui sârb descreserat.

»Francisc Ferdinand și soția sa Princesa Sofia de Hohenberg au murit, erau vorbe ce le puteai auzi în fiecare minut, în fiecare clipă. Și cu toate acestea nimeni nu dădea evenimentul rezămînt acestei dureroase știri, căci fiecare păstra într'un colț ascuns al inimii sale nădejdea, că ea va fi desmintită, că poate totul nu e altceva, decât creațiunea exagerată a unei fantazii inferbântate de căldurile zilelor aceste de vară....

Abia când pe turul magistratului și pe frontispiciul palatului guvernourului nostru s'a arborat drapelul negru, s'a convins lumea, că de astă dată nu a fost prada unei știri eronate, căci, durere, știrea și-a câștigat confirmarea oficială.

În mai puțin de 1/2 de oră dela confirmarea știrii acesteia atât de dureroasă în semn de dolu s'au sistat toate reprezentațiile de distracție, a amușit pretutindeni glasul muzicilor, iar de pe toate edificile publice drapelul îndoliat vestia tuturor, că undeva departe, s'a stins, acela care ne era atât de drag: Arhiducele nostru moștenitor Francisc Ferdinand.

Iar a doua zi toate corporațiunile ca: Magistratul, conștorul Archiepiscop, comitetul știrii, Societatea pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina etc. etc. au ținut ședințe extraordinare de dolu în cari s'au prezentat în cuvinte frumoase viața și numeroasele merite ale răposatului Arhiduce și s'au trimis telegrame de condolență cancelariei de cabinet.

Azi pe timpul când în Viena s'a pruhodau corpurile neînsușite ale părechi moștenitoare ardeau becurile electrice îndoliate pe toate străzile Cernăuțului, iar magazinele s'au închis pentru ca dolul să fie mai desăvârșit.

Mîne în toate bisericile din Bucovina s'a vor oficia panachide întru pomenirea părechi moștenitoare răpuse atât de mișlește la Serajevo.

Nu știu dacă undeva se practică atât de mult zicala care caracterizează dealfel destul de nimerit pe Români în genere: »2 oameni și trei partide«, ca la noi în Bucovina.

Suntem ca națiune aici o mână de oameni, pe care stau s'o ngingă când Nemții când Rutenii și cu toate aceste avem o droaie de grupări, o mulțime de societăți, cu un cuvînt, suntem divizați în 100 de părți.

În loc să reprezentăm bunăoară în politică toți un singur principiu, avem patru grupări politice, partidul național zis apărășist, partidul democrat zis țărănesc, partidul de mijloc, partidul agrar și mai știu eu ce fel de partid nu mai avem.

Dela politicieni a luat exemplu de-a se diviza în zece părți și studențimea noastră universitară. Avem ca la 150—200 de studenți români la universitatea din Cernăuți și aceștia sunt divizați în nu mai puțin de 5 societăți: »Junimea«, »Dacia«, »Academia ortodoxă«, »Bucovina«, »Moldova« și acum ca să fim mai tare binecuvîntați de Dzeu, am mai fost dărâți încă cu a 6 Societate studențească cu așa zisul »Centru studențesc«.

Ce-o mai fi și asta, ce bazaconie, ce »mixtum compositum« de principii conducătoare și ave, ne va arăta viitorul apropiat.

A. B.

Dela „Solidaritatea”.

— Fine. —

Tot Sâmbătă la 27 l. c. și anume la 4 ore p. m. s'au ținut:

Conferențele revizorilor experți ai »Solidarității« cea dintăiu a fost conferență publică la care au participat pe lângă cei 15 revizori, membrii direcțiunii »Solidarității«, șeful filialei băncii Austro-Ungare din loc și o mulțime de bărbați ce se interesează de afacerile băncilor noastre. Conferența a fost prezidată deasemenea de Dl Partenu Cosma. Raportor a fost Dl Ioan I. Lăpedatu care a prezentat și cetit darea sa de seamă publicată în Nr. trecut al »Revistei Economice« despre experiențele din activitatea anului trecut a revizorilor experți și — pe baza acestora — a făcut o serie întreagă de propuneri cu privire la activitatea din viitor a revizorilor noștri. Asupra raportului Dlui Ioan I. Lăpedatu s'a deschis o discuție vie și mult instructivă. Expunerile și lămuririle date în legătură cu singuraticile propuneri de revizorii experți și de unii membri ai direcțiunii »Solidarității«, între cari relevăm expunerile instructive ale Dlui Sava Raicu, au fost ascultate cu mult interes de întreaga asistență. Cu mult interes au fost ele urmărite de șeful filialei băncii Austro-Ungare din Sibiu, de Dl Josef Weingart care la încheierea conferenței și-a exprimat deplina sa mulțumire pentru cele văzute și auzite. Hotărârile conferenței revizorilor le vom da publicității în unul din Nr-ii viitori ai revistei noastre.

După conferența publică a revizorilor experți a urmat o conferență intimă a lor. În aceasta conferență s'a prezentat un raport special de secreșarul »Solidarității«, raport care deasemenea a fost viu discutat și aprofundat de revizorii noștri experți. Despre aceasta conferență intimă, în care lucrurile s'au discutat așa zicînd în camera caritatis nu s'au dat detalii ceea ce e și natural.

Seara a fost o întrunire la Hotelul »Boulevard« a tuturor celor ce au participat la lucrările de Sâmbătă a »Solidarității«. Și aci a urmat a se discuta diverse chestiuni financiare economice provocate de hotărârile importante aduse în direcțiunea plenară a »Solidarității« și în cele două conferențe ale revizorilor experți. A doua zi Duminecă în 28 l. c. s'au urmat

Adunarea generală a »Solidarității«. S'a ținut în sala festivă a muzeului »Asoc«. A fost prezidată de Dl Part. Cosma care a numit ca notar pe Dl Ioan I. Lăpedatu. Ca verificatori ai procesului verbal au figurat Dlul Dumitru Vulcu, directorul »Luminei« și Ioan Vățășan, inspectorul general al »Albinei«. Ca scrutători au fost aleși Dlul Ioan Ekleș și Dr. Toma Cornea. Adunarea generală a primit rapoartele prezentate și a aprobat toate propunerile, ce i s'a făcut. Membrii noi în direcțiune cu mandat pe trei ani au fost aleși Dlul Andrei Cosma, Șimleu, I. F. Negruțiu, Blaj și Dominic Rațiu, Lugos. Adunarea a fost bine cercetată. Au fost reprezentate mai mult de jumătate din băncile asociate.

Sfârșindu-se adunarea generală membrii »Solidarității« au luat parte în corpore la festivitatea de încheiere a anului școlar al școlii civile de fete a »Asociațiunii«, unde au avut parte se asiste la momente foarte înălțătoare.

La ora 1 p. m. a urmat în sfârșit masa comună pe care au luat-o membrii »Solidarității« în frumoasele sale ale noului Hotel »Boulevard«, și în decursul căreia a domnit cea mai bună dispoziție, stăpînită de nădejdie îndreptățite în un viitor mai bun. Cel dintăiu care a luat cuvîntul a fost președintele comitetului de supraveghere Dl asesor consistorial Nicolae Ivan. Dănsul salută pe participanți în numele sibienilor. E fericit că li poate saluta în »Casa noastră« cum cu drept cuvînt a numit noul Hotel »Boulevard«, proprietatea Consistorului Arhidiecezan din Sibiu. Arată, că acest hotel încă este un semn vădit al progresului social-economic al poporului nostru. Dorește ca astfel de semne ale puterii și capabilității de acțiune economică să se așeze și în celelalte centre locuite de românii și astfel să ne putem înțălni pretutindenea numai în »Casele noastre«. Răspunde Dl Dr. Ilie Dăian. Arată că membrii »Solidarității« și pe tot orice român ce vine în Sibiu trebuie să se simtă mîndru și să plece cu cele mai frumoase nădejdi în fața progresului economic și cultural, pe care li realizează românii din Sibiu și din împrejur. me.

Este și dănsul fericit că poate saluta pe sibieni în »Casa lor«. Arată apoi rezultatele dobîndite de »Solidaritatea« și dorește ca în viitor să se producă rezultate și mai mari. În acest scop urează prosperare președintelui »Solidarității« și celorlalți conducători ai ei. Domnul Partenu Cosma dorește ca în lucrările ei »Solidaritatea« să rămână totdeauna la probleme reale chiar și dacă acestea nu apar așa de mari și însemnate cum se dorește din anumite părți. Progresând în lucrurile mici, însă cu rezultate pozitive și folositoare, vom ajunge și la lucruri mari, dacă nu noi, urmașii noștri încheie Dl Cosma. Ia cuvîntul apoi Dl Dr. Gavril Tripon, care stăruie ca baza activității economice să fie și să rămână vecinic moralitatea. În fine vorbește în numele revizorilor Dl Ioan Moldovan, șef-contabilul »Victoriei«. Mulțumește pentru elogiile ce li s'au adus revizorilor în decursul ședințelor și adunării »Solidarității« și promite că vor continua cu putere îndoită activitatea lor din viitor.

Cu acestea s'au terminat lucrările adunării generale ale reuniunii băncilor noastre. Au fost lucrări serioase, cari desigur vor contribui la progresul vieții economice a poporului român din această țară. Cu aceasta dorință s'au despărțat desigur toți acela cari au asistat la lucrările de Sâmbătă și Duminecă ale băncilor reunite. Dea Dumnezeu ca anul viitor să ne pună în fața unor rezultate și mai frumoase.

(„Rev. Econ“.)

ȘTIRI.

— 25 Iulie 1914.

Familia regală română la Sinaia. Din București se anunță: Regele, regina și principesele moștenitor au plecat alaltăieri la Sinaia. Azi după prânz va pleca și principesa Maria cu Augustii Săi copii.

Omagiu memoriei lui Eminescu. Consiliul comunal al Botoșanilor a hotărât ca pe viitor singurul bulevard, foarte frumos al acestui oraș, să poarte numele de »Bulevardul Mihail Eminescu«, ca omagiu adus memoriei genialului poet.

Masca mortuară a arhiducelui Francisc Ferdinand. Pictorul-sculptor Rudolf Valic, care a pregătit masca mortuară a arhiducelui Francisc Ferdinand și a soției sale, a povestit unui ziarist următoarele amănunte despre decursul operațiunii sale:

După cum se vede din masca, pe care am pregătit-o, Alteța Sa fusese cu totul liniștit înainte de a-și încheie ochii pe vecie. A suferit în liniște durerile cauzate de rană așa că nu se cunoaște nici cel mai mic semn de luptă cu moartea. Singura umflătură de pe buza de jos pare a arăta că a suferit. A trebuit să fie un bărbat puternic, cu un sistem nervos tare, și ceea ce mi-a bătut mai mult la ochi este tetovarea ce o avea pe brațul stîng. Avea anume pe acest braț un bălaur chinezesc, punctat din două mil de împunsături, fapt care arată energia cu care a trebuit să suporte această tetovare..

Pentru pregătirea măștilor am lucrat timp de 4 ore.

Fața ducelui însă nu se schimbăse, dar era palidă de tot. Înainte de a-mi începe cu operația, frizerul arhiducelui, care timp de 19 ani fusese în serviciul Alteței Sale, i-a aranjat mustața în felul cum obicinuia să o poarte. Bătrânul plîngea ca un copil lângă cadavru.

Pozitivul măștei l-am trimis imediat împăratului. Am primit un onorar de 1000 cor., cerându-mi dreptul de reproducere. Am pregătit și un tablou al moștenitorului de tron, pe care li voi dăruia copiilor lui.

În cursul operațiunii au căzut di

mustața arhiducelui 30 de fire pe cari le voi păstra ca sfîntă amintire împreună cu cele câteva fire din părul soției sale.

Principesa de Wied către Albanezii din România. La telegrama prin care Albanezii din București anunșau pe principele de Wied despre formarea echipei de voluntari pentru Albania, principele Albaniei a răspuns prin următoarea telegramă:

»Foarte fericit de marele d-v. patriotizm, mulțumesc tuturor Albanesilor cari doresc să servească patria. — Wilhelm».

Societatea scriitorilor români din Țară a ținut alaltăieri o adunare generală extraordinară, la care au luat parte aproape toți membrii societății. După ce s'au făcut câteva rapoarte asupra activității societății, s-a ales noul comitet sub președinția d-lui Diamandy. S-a hotărât apoi să se trimită o telegramă M. Sale reginei, prezidenta de onoare a Societății, A. S. R. principesei Maria și d-lui C. C. Arion, membru de onoare. Societatea a decis să caute a înființa o tipografie și o casă de editură, iar la urmă a hotărât ca în viitor, primirea membrilor să se facă cu o mică recepție. Noul membru va trebui să fie recomandat de un membru vechi și numai după aceea va arăta societății meritele și lucrările pentru cari respectivul e propus de a fi ales membru — se va pune la vot alegerea.

Seara, Societatea scriitorilor a dat un banchet în onoarea d-lui I. G. Duca ministrul de culte și instrucție publică

Generalul Stüssel lovit de apoplexie. Ziarul »Berliner Tagblatt« află din Petersburg că generalul Stüssel, eroicul apărător al Port-Arthur-ului, a fost lovit de un puternic atac de apoplexie, în urma căruia generalul, care de prezent trăește pe o moște a aghiotantului său, situată în sudul Rusiei și-a pierdut cu totul auzul și capacitatea de a vorbi.

Asupra catastrofei din New-Jork, despre care am amintit în numărul trecut, că adevăc în urma dinamitării pământului pentru construirea unei linii de fier subterane, s-ar fi prăbușit o casă, omorând mai multe persoane, — sosește o nouă știre din New-Jork, după care catastrofa ar fi fost provocată de explozia unei bombe, care se pregătise în acea clădire. Cu această bombă fabricorii ei volau să arunce în aer clădirea tribunalului din Taritow, unde se debatea procesul intentat membrilor uniunii muncitorești internaționale pentru agitația pornită de aceștia contra lui Rokefeller. După cum se șvonește, Rokefeller fusese amenințat, că va fi ucis cu bombe, în caz că tribunalul va osândi pe membrii uniunii muncitorești. Bomba, care a explodat în decursul fabricării, a ucis patru persoane, între cari doi acuzați în amintitul proces, un scriitor anarhist și o femeie, despre care se crede, că era în legături cu membrii uniunii.

După o altă versiune însă, numărul victimelor ar fi cu mult mai mare. Pe lângă cei patru inși, se spune, că ar fi fost omorâte încă vre-o 50 de persoane, cari în momentul prăbușirii treceau prin apropierea acelei clădiri.

Din știrile contradictorii ce circula despre aceasta catastrofă nu se poate deci cunoaște starea faptică a cazului.

Progresele navigației sub-marine. Se anunță din Roma, că o escadră de submarine compusă din unitățile »Medusa«, »Anopo« și »Volello« a făcut zilele aceste nădte experiențe foarte interesante. Trezînd pe sub cutrasatul »Lombardia«, cele trei submarine au făcut de mai multe ori înconjurul insulei Elba, rămînînd timp de 11 ore sub apă și străbătînd astfel o distanță de 100 kilometri.

Știri mărunte. În decursul unei ploii torențiale care s'a abătut alaltăieri asupra comunei Moreni din România, trăznetul a căzut asupra unei sode a »Astei Române« încingîndu-o în flăcări. Pagubele se urec la 35 mii lei.

Vestitul aviator franceș Legagneur, volind să facă un dublu loopiny-the-loop, deasupra râului Loira din Franța, a căzut în fluviu. Nefericitul aviator și-a rupt picioarele și și-a strivit pieptul, murind în scurtă vreme, după ce a căzut.

Poșta Redacției.

Dlul Florian Hatoș în Cluj. Trimiteți testimoniul așa cum e și cereți ca în caz că-și îndreptează nota să i-se acorde atînduial și pe mai departe.

Poșta Administrației.

Dlul Grigore Georgieș în Frătăușul vechi. Cu suma ce ați trimis acuma am achitat abonamentul dvoastră numai până în 30 Septembrie a. c. fiind abonamentul restant dela 1 Apr. a. c. — »Lebedă« abonamentul dvoastră a fost achitat până la 1 Iulie ort.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Brătcoș & Comp

Redactor responsabil: Ioan Broșca.

* R. Rosetti. Pentru ce s'a răscolit țării pag. 88.

Hotel și Cafenea „METROPOL”.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur, și On. oaspeți din România că am luat în antreprisă.

Hotelul și cafenea „Metropol”

Brașov, Strada Neagră Nr. 2.

renovat și aranjat cu tot confortul necesar. 20 camere. Rog cu toată căldura Onor. Domni și Dama din România a cereceta Hotelul în sezonul de vară. Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu atențiune, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu deosebire din partea On. public românesc.

Cu toată stima

Iancu Axente.

Ministerul Agriculturii și a Domeniilor Direcția Agriculturii.

Publicațiune.

Ministerul publică spre cunoștința Generală că în ziua de 4 Sept, 1914, orele 9 dimineața, se va ține un concurs pentru acordarea a 3 burse pentru învățarea în străinătate a următoarelor științe agricole.

O bursă pentru Agricultură Generală.

" " " Horticultură.

" " " Geniu Rural și Mașini Agricole.

Bursele se acordă pe timp de trei ani cu începere dela 1 Oct.

1914.

În caz când cursurile se vor prelungi peste trei ani, bursa continuă până la durata provăzută de regulamentul școalelor respective.

Bursele sunt de 3000 lei anual și se plătesc trimestrul prim anticipat.

Bursele se acordă la școalele următoare:

a). Pentru agricultura generală, la una din școalele din Franța sau Germania.

b). Pentru Horticultură, la una din școlile din Franța sau Belgia.

c). Pentru Geniu Rural și Mașini Agricole, la institutul Național Agronomic din Paris Stațiunea de încercări a mașinelor agricole de sub Direcțiunea D-lui Ringelman.

Concursul va avea loc în localul școlii de Agricultură dela Herăstrău.

Condițiuni de admîtere la concurs.

1). Să fie român sau naturalizat.

2). Să fi satisfăcut serviciul Militar.

3). Pentru agricultura generală și pentru Horticultură, candidații trebuie să posede diploma absolvirea cursului teoretic al școlii de Agricultură dela Herăstrău, sau bacalaureatul; iar pentru Geniu Rural și mașini agricole, diploma școlii de Poduri și Sosele sau licența în Matematică.

Concursul va consta; în probe scrise și probă orală.

Probele scrise sntt eliminatorii și vor cuprinde;

1). Pentru agricultura generală: Un subiect din Botanică Un subiect zoologic. Un subiect din Chimie.

2). Pentru Horticultură: Un subiect din Botanică cu aplicațiuni horticele. Un subiect din Chimie cu aplicațiuni Horticele. Un subiect din Desemn cu aplicațiuni Horticele.

3). Pentru Geniu Rural și mașini Agricole: Două chestiuni: Una din mecanică și alta din analiza matematică.

În afară de aceasta, pentru fie care specialitate, candidații vor mai avea și o compoziție în limbele Franceză și Germană.

Probele orale vor cuprinde:

1). Pentru agricultura generală: Chestiuni de Chimie Botanică și Zoologie.

2). Pentru Horticultură: Chestiuni din Botanica cu aplicațiuni la Horticultură. Chestiuni din chimie cu aplicațiuni la Horticultură. Chestiuni din Entomologie și Parazitologie cu aplicațiuni la Horticultură.

3). Pentru Geniu Rural: Chestiuni din mecanică și analiză matematică.

Cererile de admîtere la concurs se vor primi la Ministerul de agricultură până la 27 Aug. 1914 inclusiv.

Absolvenții școlii de agricultură dela Herăstrău ce se vor prezenta la specialitățile Agriculturii generale și Horticulturii; vor avea la media generală un punct mai mult, drept cota a diplomei față de bacalaureat.

Notele vor merge pentru fiecare probă dela 0-20.

Candidații ce vor fi declarați reușiți la concurs sunt ținuți a și lua față de Minister, următoarele angajamente.

1). Ca în termenul provăzut de regulamentele școalelor sau instituțiilor unde vor fi trimiși să ia diploma sau titlul decernat absolvenților meritoși, în timp de vacanță să facă stagiul la unul din stabilimentele mari de viticultură.

2). Că după întoarcerea lor în țară vor servi Ministerului, dacă va avea nevoie, cel puțin 5 ani cu un salariu potrivit titlurilor ce vor obține.

3). Că în caz de neîndeplinire a uneia din cele două condițiuni anterioare, sunt datori să restituie Statului sumele pe cari le va fi cheltuit cu întreținerea lor în străinătate.

HIXIL!

Mijlocul cel mai modern pentru spălat,

cu care se pot spăla rufele ca zăpada.

Pe lângă aceasta perfect de bun care nu aduce nici o stricăciune la rufărie.

Reprezentant pentru BRAȘOV:

Andreas Brener,

Strada Orfanilor Nr. 31.

5-24

Telofou 113.

AGA-GOMMÉ:

Fiecare foită a hârtiei de cigarete este la margine cu gumi, Fumătorii pot prepara cigaretele acasă. Cărticica 80 foi 4 bani.

8-5

Fraților!

Azi ne întâlnim la

Suciu

în grădina Restaurant Nr. 5

unde găsim bere proaspătă vinuri și mâncări bune — pește de Olt, odăi de dormit, în toată seara muzică

„TRANSSYLVANIA”

bancă g. m. de asigurare, Sibiu (Nagyszeben)

recomandă încheierea de

Asigurări pe viață

în condițiunile cele mai favorabile.

Pentru preoți și învățători români gr.-or. dela școalele confessionale avantagii deosebite.

Special de remarcat sunt combinațiunile următoare.

Asigurări mixte cu restituirea intereselor de 3% garantată.	Asigurări de pensuni simple combinate cu asigur. unul capital
---	---

Asigurări simple și mixte cu participare la câștig de 40%.	Asigurări mixte cu plățirea necondiționat de 2-ori a capitalului
--	--

Asigurări de foc

deasemenea foarte ieftine.

Dela existența „Transsylvaniei” s'au plătit din partea ei:

Capitale asigurate pe viață.	Cor.	5,758,58-27
Pagube de foc	„	5,635,328-12
Sumele asigurate pe viață erau cu finea anulul 1913	„	12,067,702-
Asigurări de foc	„	144,436,366-
Capital de fondare și rezerve	„	2,696,458-

Informații și prospecte se dau gratuit prin direcțiune în Sibiu prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, și Cluj cum și prin toți agenții din eomane.

Agentura principală pentru Brașov se află la d-l H. Herman, Strada Porții Nr. 51.

Persoane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

Văpsitul cel mai bun și ieftin este să văpsești singur cu văpsel și lacuri bune că durează mai mult, exteriorul e mai frumos Gospodina n'are supărare și nici pierdere de vreme.

LACURI PENTRU MOBILE LACURI PENTRU PODELE LACURI EMAIL ALBE ȘI CU COLORI.

Probate de mulți ani, foarte durabile, se capătă numai

la 9-46

Magazin de Drogerie
Fondată la anul 1890.
TELEFON Nr. 196.

Automobil de inchiriat

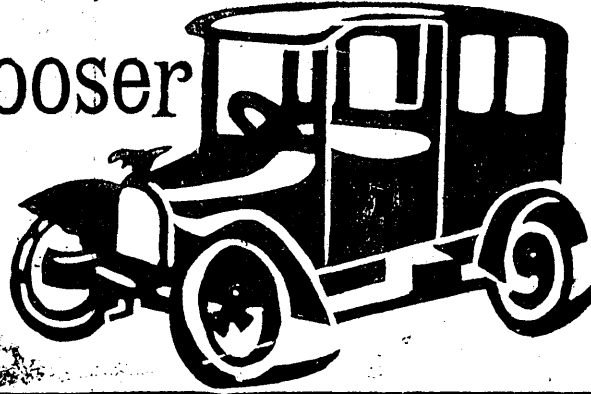
pentru curse mai mici și mai mari se capătă la

Mihail Mooser

BRAȘOV,

Strada Porții Nr. 39.

Telefon 354.

18-60.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public ca cât de curând voi deschide în

BRAȘOV, Strada Mihael Weis Nr. 18,
magazinul meu cu CIASORNICE și obiecte de aur și argint.
Reg sprijinul On. public.

Cu toată Stima:

KÖPE ÁRPÁD.

„ALBINA”

Institut de credit și de economii în Sibiu

Publicațiune.

În sensul art. de lege XXXVI din a. 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciare în circulațiune cu ziua de 30 Iunie 1914 face K 10.956,000

2. Pretensiunile institutului de imprumuturi hipotecare, cari servesc de acoperire a acestor scrisuri fonciare. sunt de 11.818,045.40

3. Valoarea hipotecelor luate de bază la susnumitele imprumuturi hipotecare este de 47.757,477

4. În sensul §. 97 din statute, fondul special pentru asigurare scrisurilor fonciare este de 560.000

acesta e indus în cont separat și plasat în următoarele efecte publice:

- Nom. K 3,000.—, Sorți de stat din 1860 cu 4%.
- „ „ 5,200.—, Obligațiuni cu premii ale băncii ung. hipot cu 4%.
- „ „ 5,000.—, Sorți de ale imprumut. pt. regul. Tisei cu 4%.
- „ „ 1,200.—, Sorți de ale imprumut. pt. regul. Dunărei din 1870 ce 5%.
- „ „ 5,000.—, Obligațiuni cu prem de ale institut. austr. priv. de cred. fonc. cu 3%.
- „ „ 62,000.—, Scrisuri fonciare Ungar. Landes Central Sparcassa cu 4 1/2%.
- „ „ 24,000.—, Scrisuri fonciare Pester ungar. Commercial Bank cu 4 1/2%.
- „ „ 100,000.—, Scrisuri fonciare Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár cu 4%.
- „ „ 200,000.—, Scrisuri fonciare Magyar általános takarékpénztár r. t. cu 4 1/2%.
- „ „ 200,000.—, Obligațiuni comunale Pesti hazai takp. egyes cu 4%.
- „ „ 4,000.— Acțiuni de ale Istitutului de credit fonciar pt. pro. prietari mai mici din Ungaria cu 5%.

Sibiu, 4 Iulie 1914,

Direcțiunea

Publicațiune.

Direcțiunea reuniunii economice de credit „Stuparul” din stupinile Brașovului aduce la cunoștință, cumcă în ședința extraordinară ținută în 9 Iunie 1914 adunarea generală a hotărât disolvarea reuniunii economice de credit, „stuparul” din stupinile Brașovului.

De liquidatori s'au ales Domnii Romulus Dogar contabil Brașov, Romulus Cosma învățător, Nicolae Ghimbășan și George Drăgușel locuitori din stupinile Brașovului.

Direcțiunea conform paragrafului 249 pasagiul 12 din legea comercială provoacă pe creditorii acestei reuniuni, ca să își validiteze eventualele pretensiuni, cari le au față de reuniunea economică de credit „Stuparul”.

Brașov Stupini în 6 Iulie 1914.

„STUPARUL”

Reuniune economică de credit în Stupinile Brașovului.

George Constantin Dumitru Spiridon
mp. director. mp. membru în direcțiune.

1-1